

Nr 1499

av herr Winberg m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 21 med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken, m. m.

I proposition nr 21 föreslås att nedre justitierevisionen skall upphöra som en självständig myndighet och att dess föredragande- och kansliorganisation skall inordnas i högsta domstolen (HD). Mot den föreslagna omorganisationen har vi intet att invända. Vi vill dock på vissa punkter föreslå ändringar.

Enligt 5 § lagen den 20 december 1946 om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring skall ett av justitieråden utses av Kungl. Maj:t att för sin tjänstetid vara HD:s ordförande. Han är samtidigt ordförande på en av avdelningarna. Även ordförandena på de båda övriga avdelningarna utses av Kungl. Maj:t, var och en för sin tjänstetid. I propositionen har däremot inte upptagits någon motsvarande bestämmelse, vilket medför att förordnandena kan meddelas tills vidare. Vi kan inte godtaga detta.

Föreskriften om förordnande av HD:s ordförande för tjänstetiden tillkom på riksdagens initiativ (1LU 1946:43). Enligt utskottet var det uppenbarligen av vikt att HD:s ordförande skulle intaga en ledande och självständig ställning såväl inåt som utåt. Med hänsyn härtill borde föreskrivas att ordföranden utses för sin tjänstetid såsom ledamot av domstolen. Genom en sådan ordning blev ordförandens ledande ställning inom domstolen mera markerad och underströks att valet av ordförande måste ske med den största omsorg. Vi instämmer i dessa synpunkter, vilka alltjämt måste anses vara bärande.

Lagrådet har också i sitt yttrande erinrat om att i spetsen för hovrätterna och kammarrätterna står presidenter och att i deras ämbeten ingår administrativa funktioner i allmänhet av större omfattning än som skall åvila ordföranden i HD. Så länge presidenten innehar sitt ämbete, alltså "för sin tjänstetid", är han inte blott domare utan också administrativ chef. Därest förslaget genomföres blir, såsom lagrådet framhåller, ordförandena i de båda högsta instanserna, HD och regeringsrätten, de enda chefsdomare i landet, vilkas chefsställning inte är fastlagd för tjänstetid.

Vi vill därför föreslå att såväl HD:s ordförande som ordförande på avdelning i HD förordnas för sin tjänstetid.

I det till lagrådet remitterade förslaget fanns i 3 kap. 9 § en bestämmelse om att närmare bestämmelser om högsta domstolens organisation och verksamhet meddelas av Konungen. Lagrådet kritiserade paragrafens utformning, då den även kunde avse ledamöternas befattning med dömande verksamhet, vilket inte är väl förenligt med stadgandet i

17 § andra stycket regeringsformen. Lagrådet föreslog därför att paragrafen skulle utgå eller uttryckligen begränsas till att avse bestämmelser om revisionssekreterarna och HD:s kansli. Departementschefen föreslår att paragrafen utgår.

Vi anser att paragrafen bör bibehållas men med en sådan utformning att det klart framgår att den endast tar sikte på frågor av rent administrativ natur. Detta torde bli fallet med följande lydelse: Närmare bestämmelser om högsta domstolens kansli samt om revisionssekreterarnas och andra tjänstemäns befattning med beredningen av mål meddelas av Konungen.

I nedre justitierevisionen finns f. n. en tjänst i Co 2 för revisionssekreterare och 26 tjänster i Bo 6 för revisionssekreterare. Dessutom finns åtta förordnanden att fullgöra göromål som ankommer på revisionssekreterare. Därutöver finns 58 tjänster för övrig personal.

Departementschefen föreslår nu att tjänsterna för revisionssekreterare och övrig personal bör inrättas som extra ordinarie eller som extra. Kungl. Maj:t skall besluta härom. Det är ytterst angeläget att de föredragande i HD förblir lika kvalificerade som f. n. och att effektiviteten i HD:s arbete inte försämras. Revisionssekreterarnas arbetsuppgifter är i allt väsentligt att jämställa med rena domargöromål. Det finns samma skäl att låta revisionssekreterarnas tjänster vara ordinarie som de allmänt omfattande — skäl som gör att domartjänster i övrigt inrättas på ordinarie stat.

Åberopande det anförda hemställas

- A. att riksdagen måtte antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken med den ändringen att dels 3 kap. 4 § erhåller nedan angivna lydelse, dels i 3 kap. införes en ny paragraf, 9 §, av nedan angivna lydelse:

3 kap.

4 §

Högsta domstolen utgöres av högst tjugotvå justitieråd. Konungen förordnar ett av justitieråden att *för sin tjänstetid* vara domstolens ordförande.

Högsta domstolen skall vara delad i två eller flera avdelningar. Avdelningarna äro lika behöriga att upptaga mål, som högsta domstolen handlägger.

Högsta domstolens ordförande är tillika ordförande på en avdelning. Ordförande på annan avdelning är det justitieråd som Konungen *för hans tjänstetid* förordnar.

Justitieråden indelas till tjänstgöring på avdelningarna för viss tidsperiod enligt grunder som högsta domstolen beslutar.

3 kap.

9 §

Närmare bestämmelser om högsta domstolens kansli samt om revisionssekreterarnas och andra tjänstemäns befattning med beredningen av mål meddelas av Konungen.

B. att riksdagen uttalar att tjänsterna som revisionssekreterare skall vara ordinarie.

Stockholm den 14 mars 1972

HÅKAN WINBERG (m)

HANS NORDGREN (m)

H. BERTIL LIDGARD (m)

PER-OLOF STRINDBERG (m)

GUNNAR OSKARSON (m)